

Зміст:

(Натисніть на заголовок для переходу на текст)

Загальні питання

[У проєкті держбюджету-2023 зменшили видатки на культуру. – Поліна Горлач](#)
[рф можна притягнути до відповідальності через переслідування за українську музику – КримSOS](#)

[Чубаров порівняв «Червону калину» із кримськотатарською піснею, за яку переслідувало КДБ](#)

[У Німеччині скасували концерт гурту «ВВ», назвавши музикантів «фашистами». – Поліна Горлач](#)

Вшанування пам'яті

[У Києві презентували першу збірку творів художниці-шістдесятниці Любові Панченко](#)

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

[На звільненій Харківщині випустять газету про події в Україні за останні шість місяців – Ткаченко](#)

[Ольга Герасим'юк: На звільнені території повертається українське мовлення](#)

[Валерій Харчишин розповів, як захиститися від пропаганди та порадив подкаст «Русській фейк, іді на ***!»](#)

[Кожне п'яте відео у ТікТок містить дезінформацію – дослідження](#)

[Перевертні та інші істоти. Що відбувається з телеграм-каналами проросійських блогерів, політиків та медіа. – Іра Рябоштан, Вікторія Наместнік, Ксенія Ілюк, Олексій Півторак, Ольга Білоусенко, Орест Сливенко](#)

[кремль витратив 1 млрд рублів на пропаганду війни під виглядом «підтримки культури» – «Сирена»](#)

[У Сеймі Литви пропонують заборонити в країні всі російські та білоруські державні ЗМІ](#)

Благодійність. Меценатство

[У Мукачеві з благодійним концертом виступив гурт «СКАЙ»](#)

[Медіа-кава: розігрують онлайн-зустріч з іконописцем Богданом Новицьким](#)

Театр

[Національна оперета відкриває новий сезон](#)

Музика

Дивіться кліп спільної пісні Alyona Alyona і Jerry Heil. У відео – кадри з фільму «Тигролови». – Олексій Морозов

Візуальні мистецтва

16 вересня у Вільнюсі відкриється фотовиставка українських воєнкорів #On the Frontlines of Truth

На московській вулиці у Празі відкрили фотовиставку «Діти війни»

СПЛАВ

Кіномистецтво. Кінопрокат

Українські фільми на фестивалі у Торонто та дискусії про війну в Україні: все, що треба знати. – Наталія Гулій

У «Жовтні» кінофестиваль «Молодість» проводить «Клуб італійської кінокласики». – Поліна Горлач

В Ужгороді стартував Карпатський гірський кінофестиваль

13-й ОМКФ оголосив національну конкурсну програму

«Кіно заради Перемоги!»: у межах туру фільми показали вже в 11 областях

В український прокат вийшов фільм «Я працюю на цвинтарі»

У Єрусалимі вперше покажуть сучасні українські фільми

Сенцов напише сценарій до фільму про «Азовсталь», який отримав грант від Netflix. – Наталія Гулій

Декоративно-ужиткове мистецтво

«Заміжжя їй личить»: в Ужгороді відкрили виставку весільного одягу, атрибутики та світлин

У Ковельській галереї буде діяти виставка витинанок

Новокаховські «кам'яні вишиванки» створили у текстилі

Просвітництво

Українські митці розробили плакати неіснуючих фестивалів зі злочинами проти українців. – Ільків Яна

Охорона культурної спадщини

Знищене та вивезене росією. Як після війни Україна повертатиме свою культурну спадщину? – Ірина Назарчук

Польща просить росію повернути твори мистецтва, викрадені Червоною армією під час Другої світової війни

Бібліотечна справа. Читання

Спільнота, що читає попри все: досвід книжкових клубів у часи повномасштабної війни

5 успішних кейсів безкоштовного поширення українських дитячих книжок за кордоном. – Валя Вздульська

На Прикарпатті для Союзу українців Румунії закупили дитячі книжки українських авторів

Релігія

Українські голоси мають звучати на міжнародних форумах, щоби там чули не лише російську точку зору, – Олександра Коваленко про Асамблею ВРЦ. – Тарас Антошевський

Папа назвав постачання зброї Україні морально прийнятним для самооборони. – Reuters

Кардинал Конрад Краєвський в Одесі зустрівся з духовенством і вірними УГКЦ

Депутати Волинської облради звернулися до ВРУ з вимогою заборонити УПЦ МП. – «ВолиньUA»

УПЦ МП має бути ліквідована як явище, а Святогірська лавра перейти ПЦУ, – Ярош. – «Релігійна правда»

Журналісти «Слідства.Інфо» назвали ім'я колаборанта з УПЦ МП на Сумщині

Зміни релігійних юрисдикцій

СБУ вбачає у переходах громад від УПЦ до ПЦУ «загрози для національної безпеки». – Соня Кошкіна

Хто проти ПЦУ? СБУ та РПЦ! Разом, так. – Соня Кошкіна

Міжнародне співробітництво

В Оксфорді пройде культурний фестиваль, присвячений дружбі Великої Британії і України. – Яна Осадча

Український Миколаїв і німецький Ганновер стали містами-партнерами, – Сенкевич. – Віра Перун

Підтримка України у світі

Підтримка України: Зеленський поспілкувався з актором Бенедиктом Камбербетчем

Чилійський архітектор розпочав роботу над кількома об'єктами в Ірпені. – Настя Попович

***

У Барселоні вандали розмалювали буквами Z історичні об'єкти. – Настя Попович

Загальні питання

У проєкті держбюджету-2023 зменшили видатки на культуру. – Поліна Горlach

13 вересня Кабмін схвалив проєкт бюджету України на 2023 рік та направив його до Верховної Ради на розгляд. Текст проєкту оприлюднив народний депутат фракції «Голос» Я. Железняк у своєму Telegram. У проєкті бюджету зменшилися видатки на культурну та медійну сфери. Так, фінансування діяльності Міністерства культури та інформаційної політики скоротили: у 2023 році пропонується 7 млрд 051 млн 192,7 тис. грн. На Український інститут книги, підтримку книговидавничої справи та популяризації української літератури у світі виділять 12 млн 915 тис. грн. Щодо забезпечення національних музеїв, національних і державних бібліотек та культурно-просвітницьких центрів – 858 млн 659 тис. грн. На фінансування телеканалу «Рада» та газети «Голос України» планують спрямувати 72 млн 947,8 тис. грн. Зменшили фінансування й газети «Урядовий кур'єр» – до 50 млн 328,3 тис. грн. Суттєво скоротили кошти, виділені на державну підтримку кінематографії – у проєкті бюджету на 2023 рік лише 85 млн 050 грн. Фінансова підтримка Національної суспільної телерадіокомпанії України складає 1 млрд 504 млн 236,5 тис. грн. Це на 367 мільйонів менше, ніж на цей рік, коли бюджет НСТУ склав 1 млрд 871 млн 276,7 тис. грн. Водночас влада має намір збільшити фінансування системи державного іномовлення: на 2023 рік пропонується виділити 534 млн 977,9 тис. грн. У 2022 на платформу іномовлення виділили 362 мільйони гривень. Однак цього разу у цю бюджетну програму віднесене фінансування «Укрінформу», який раніше фінансувався за окремою програмою. Докладніше:

<https://susplne.media/282158-u-proekti-derzbudzetu-2023-zmensili-vidatki-na-kulturu/>

рф можна притягнути до відповідальності через переслідування за українську музику – КримSOS

росію та її посадовців можна притягнути до відповідальності у щонайменше двох міжнародних інстанціях за переслідування через українську музику в окупованому Криму. Про це повідомляє КримSOS, посилаючись на свого аналітика Є. Ярошенка. «За 8,5 років окупації у Криму склалася систематична практика переслідування за українську символіку, атрибути та інші прояви проукраїнських поглядів. У цьому контексті переслідування кримчан за українську музику можуть підпадати під злочин проти людяності. За це причетні особи можуть бути притягнуті до відповідальності у Міжнародному кримінальному суді», – розповів Ярошенко. За його словами, Європейський суд з прав людини у такій справі може притягнути до відповідальності росію як державу за порушення права на свободу вираження поглядів та права на повагу до приватного і сімейного життя. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-crimea/3571984-rf-mozna-pritagnuti-do-vidpovidalnosti-cerez-peresliduvanna-za-ukrainsku-muziku-krimsos.html>

Чубаров порівняв «Червону калину» із кримськотатарською піснею, за

яку переслідувало КДБ

Режим путіна копіює методи залякування і придушення суспільства, властиві комуністичному режиму СРСР. В історії кримськотатарського народу вже був період, коли за пісню переслідували. На цьому наголосив голова Меджлісу кримськотатарського народу Р. Чубаров у своєму дописі у фейсбуці. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-crimea/3571961-cubarov-porivnav-cervonu-kalinu-iz-krimskotatarskou-pisneu-za-aku-peresliduvalo-kdb.html>

У Німеччині скасували концерт гурту «ВВ», назвавши музикантів «фашистами». – Поліна Горлач

14 вересня гурт «Воплі Відоплясова» мав дати благодійний концерт у Гамбурзі, однак музикантів не пустили в клуб і назвали «фашистами». Про це у своєму Instagram повідомив фронтмен гурту О. Скрипка. «У мене за спиною прекрасний клуб „ІНДРА”, в якому колись починали грати „Бітлз2. Але зараз мова піде не про „Бітлз”, а про українську музику, яка несподіваним чином почала отримувати супротив „таємних сил” у Німеччині. І починають скасовуватися наші концерти, під егідою, що українці – це фашисти, і фашистам не можна співати рідною мовою і співати своїх пісень», – написав він у дописі. Скрипка перепросив перед шанувальниками, які купили квитки, і повідомив, що концерт все одно пройде в Гамбурзі, але в іншому місці. Час і місце повідомлять фанатам пізніше. «Вчора я мав бути на концерті „ВВ”, які спеціально прилетіли до Гамбургу. Але концерт було скасовано. Якась мразота (UPD: гамбурзька антифа) розповіла власнику закладу, де мав бути концерт, що група „Воплі Відоплясова” – фашистська, і О. Скрипка – фашист. Власник не став розбиратися і скасував угоду. Те саме повторилося й при спробі перенести івент до іншого закладу», – розповів у власному дописі у фейсбуці журналіст Є. Лешан. Джерело:

<https://suspilne.media/282111-u-nimeccini-skasovali-koncert-gurtu-vv-nazvavsi-muzikantiv-fasistami/>

Вшанування пам'яті

У Києві презентували першу збірку творів художниці-шістдесятниці Любові Панченко

Вийшла перша друкована збірка мистецьких творів «Любов Панченко: повернення». Це спільний проєкт Українського інституту національної пам'яті (УІНП), Музею шістдесятництва та видавництва Олександра Савчука. «Творчість Л. Панченко, як і М. Примаченко, – це маркер, який може вирізняти українців. Після перемоги саме на основі таких маркерів формуватимуть суспільство», – зазначила співробітниця УІНП й модераторка Л. Крупник. Під час заходу організатори повідомили, що надруковано 500 альбомів із різноманітними творами художниці – акварелями, аплікаціями, ліногравюрами. Водночас як підкреслила завідувачка Музею шістдесятництва О. Лодзинська, у збірці містяться й ескізи одягу, які виконала мисткиня, «сучасного для її доби, але завжди національно спрямованого». Фахівець зазначила, що за життя

Панченко не була широко відомою – виставки творів не проводилися, роботи не друкувалися. Видання вийшло двома мовами: переклад англійською виконала О. Грабар. Книга містить 5 розділів, це «Початок творчого шляху», «Акварелі», «Колажі», «Декоративні розписи», «Любов Панченко – вишивальниця та модельєр». Також на сайті УПН доступна електронна версія альбому, створеного до повномасштабного російського вторгнення і презентованого на 84-річчя художниці, яка змогла переглянути його. Організатори зазначають, що друкованого видання Панченко не дочекалася – мисткиня померла 30 квітня у київській лікарні № 5, куди її доправили волонтери після деокупації Бучі. За словами першого заступника в.о. голови УНП М. Ярмистого, головним завданням проєкту було «повернути українському суспільству ім'я художниці, яка належала до когорти шістдесятниць». У зв'язку з цим, окрім видання альбому, планується назвати на її честь вулицю в Лісовій Бучі, де народилася Панченко. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3572082-u-kievi-prezentovali-persu-zbirku-tvoriv-hudoznicisistdesatnici-lubovi-pancenko.html>

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

На звільненій Харківщині випустять газету про події в Україні за останні шість місяців – Ткаченко

На звільненій території Харківської області випустять газету про події в Україні за останні шість місяців, щоб проінформувати громадян, які провели цей час в окупації з обмеженим доступом до правдивої інформації. Про це міністр культури та інформаційної політики О. Ткаченко сказав в ефірі «FreeДома». З посиланням на слова волонтерів він розповів, що не всі мешканці деокупованих територій Харківської області знають, наприклад, які злочини росіяни вчиняли в Бучі. Він також додав, що МКІП підтримало ініціативу українських медійників визнати російських пропагандистів воєнними злочинцями. «Це дуже важливий крок з погляду судів у європейських інстанціях, щоб визнати росію державою-терористом», – додав міністр. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/202842/2022-09-15-na-zvilneniy-kharkivshchyni-vypustyat-gazetu-pro-podii-v-ukraini-za-ostanni-shist-misyatsiv-tkachenko/>

Ольга Герасим'юк: На звільнені території повертається українське мовлення

На звільнених від окупантів територіях відновили мовлення 27 телекомпаній. Про це 15 вересня під час засідання Національної ради з питань телебачення та радіомовлення розказала голова регулятора О. Герасим'юк. Також вона звернула увагу на те, що в деяких регіонах телекомпанії працюють на ворога. Герасим'юк згадала херсонський «ВТВ плюс» і запевнила, що регулятор все моніторить і відстежує. «Всі, хто працює на ворога, не залишаться безкарним», – наголосила вона. Докладніше:

<https://detector.media/rinok/article/202843/2022-09-15-olga-gerasymyuk-na-zvilneni-terytorii-povertaietsya-ukrainske-movlennya/>

Валерій Харчишин розповів, як захиститися від пропаганди та порадив подкаст «Русській фейк, іді на ***!»

Український рок-музикант, лідер рок-гурту «Друга Ріка» В. Харчишин на своїй сторінці в інстаграмі дав кілька порад щодо інформаційного фронту. Він переконаний: інформаційний простір – це теж саме поле битви, а фейки – це зброя. Виконавець радить своїм слухачам захищатися від неправдивої інформації. Для цього каже він, треба вміти її визначати, не реагуючи на клікбейти «сенсація» чи «термінове повідомлення!». Також Харчишин закликав до витривалості та зваженого підходу до медіа, адже «мета дезінформації – посіяти паніку». Не варто відмежовуватися від новин, переконаний лідер рок-гурту «Друга Ріка». «Дізнавайтеся інформацію звідусіль. Тільки нехай авторитетом для вас не буде неперевірене джерело, сумнівний телеграм-канал чи сайт невідомого походження», – каже виконавець. Також Харчишин порадив слухати подкаст «Русській фейк, іді на ***!» та запросив голосувати за нього на конкурсі «Слушно». «Нехай якісного україномовного контенту буде більше!», – закликав він. Докладніше:

<https://ms.detector.media/propaganda-ta-vplivi/post/30262/2022-09-15-valeriy-kharchyshyn-rozpoviv-yak-zakhystytysya-vid-propagandy-ta-poradyv-podkast-russkiy-feyk-idi-na-/>

Кожне п'яте відео у TikTok містить дезінформацію – дослідження

Дослідники з NewsGuard – компанії, яка стежить за дезінформацією у соцмережах, виявили, що майже 1 із 5 відео, автоматично запропонованих TikTok, містило дезінформацію. Найчастіше у соцмережі з'являються фейки про COVID-19, зміну клімату чи вторгнення росії в Україну. Докладніше:

<https://ms.detector.media/sotsmerezhi/post/30258/2022-09-15-kozhne-pyate-video-u-tiktok-mistyt-dezinformatsiyu-doslidzhennya/>

Перевертні та інші істоти. Що відбувається з телеграм-каналами проросійських блогерів, політиків та медіа. – Іра Рябоштан, Вікторія Наместнік, Ксенія Ілюк, Олексій Півторак, Ольга Білоусенко, Орест Сливенко

Автори проаналізували телеграм-канали проросійських медіа, блогерів, політиків, у тому числі блогерів-утікачів, щоби зрозуміти, чи змінилась їхня риторика з початку великої війни та чи мало це вплив на кількість їхньої аудиторії. «Цілковита поразка російської дезінформації в Україні ще не настала, однак перші камінці вже почали падати. Проросійські блогери, які мовили для української аудиторії через телеграм та ще донедавна ледь не в унісон поширювали прокремлівські меседжі, нині „у пошуку”: хтось „перевзувається на ходу”, хтось маскує очевидні індикатори роботи в інтересах кремля; хтось просто мовчить». Докладніше:

<https://ms.detector.media/propaganda-ta-vplivi/post/30259/2022-09-15-perevertni-ta-inshi-istoty-shcho-vidbuvaietsya-z-telegram-kanalamy-prorosiyskykh-blogeriv-politykiv-ta-media/>

кремль витратив 1 млрд рублів на пропаганду війни під виглядом «підтримки культури» – «Сирена»

російське медіа «Сирена» випустило журналістське розслідування про те, скільки грошей кремль витрачає на пропаганду війни під виглядом «підтримки культури». За інформацією розслідувачів, 1 млрд рублів (близько 16,78 млн дол.) вже витрачено на «z-пропаганду», і ще 1 млрд планують витратити з цією ж метою. Розслідувачі проаналізували діяльність так званого російського «Президентського фонду культурних ініціатив», створеного навесні 2021 року. Його проголошена мета – «підтримувати проекти у сфері культури, мистецтва та творчості». Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/202857/2022-09-15-kreml-vytratyv-1-mlrd-rubliv-na-propagandu-viyny-pid-vyglyadom-pidtrymky-kultury-syrena/>

У Сеймі Литви пропонують заборонити в країні всі російські та білоруські державні ЗМІ

З такою пропозицією виступив голова Комітету Сейму з культури Вітаутас Юозапайтіс. Державні ЗМІ росії та білорусі тимчасово заборонені до ретрансляції у Литві на час дії надзвичайного стану, який запровадили після початку повномасштабного російського вторгнення в Україну. Однак із 16 вересня надзвичайний стан діятиме тільки в прикордонних регіонах, а отже пропагандистські ЗМІ знову зможуть мовити на більшу частину Литви. Тому Юозапайтіс пропонує ввести законодавчу заборону на ретрансляцію та розповсюдження радіопрограм, телепередач або окремих програм в інтернеті, створених, прямо чи опосередковано керованими, контрольованими або фінансованими росією та білоруссю особами. Відповідні поправки до Закону про громадську інформацію вже зареєстровано. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/202853/2022-09-15-u-seymi-lytvy-proponuyut-zaboronyty-v-kraini-vsi-rosiyski-ta-biloruski-derzhavni-zmi/>

Благодійність. Меценатство

У Мукачеві з благодійним концертом виступив гурт «СКАЙ»

У Мукачівському палаці культури і мистецтв з благодійним концертом виступив гурт «СКАЙ». Зазначається, цей концерт є одним із серії, яку започаткувала благодійна організація «Міжнародний Гуманітарний Фонд». Усі зібрані кошти спрямують на закупівлю турнікетів для ЗСУ. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/541773-u-mukachevi-z-blagodiynim-kontsertom-vistupiv-gurt-skay>

Медіа-кава: розігрують онлайн-зустріч з іконописцем Богданом Новицьким

У рамках волонтерського проєкту «Медіа-кава» розпочато благодійний аукціон за онлайн-зустріч з художником-іконописцем Б. Новицьким. Зібрані кошти спрямують на допомогу бійцям Сил спеціальних операцій ЗСУ. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/541707-media-kava-rozigruyut-onlayn-zustrich-z-ikonopistsem-bogdanom-novitskim>

Театр

Національна оперета відкриває новий сезон

З нагоди відкриття 88-го театрального сезону в Київському національному академічному театрі оперети 17 та 18 вересня відбудуться галаконцерти. У театрі зазначили, що з червня 2022 року артисти брали участь у благодійних мистецьких акціях, марафонах на підтримку України та фестивалях у Польщі, Австрії, Литві, Латвії, Швейцарії, Португалії. «Ці проєкти мають для нас важливе значення, оскільки ми збираємо благодійні внески, які передаємо на ЗСУ. Загалом від початку повномасштабної війни на потреби ЗСУ було перераховано пів мільйона гривень. І ми не зупиняємося та вже готуємось до наступних подій», – наголосили у закладі. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3572670-nacionalna-opereta-vidkrivae-novij-sezon.html>

Музика

Дивіться кліп спільної пісні Alyona Alyona і Jerry Heil. У відео – кадри з фільму «Тигролови». – Олексій Морозов

Jerry Heil й Alyona Alyona випустили музичне відео на пісню «Viter Viie», яка ввійшла до спільного мініальбому «Dai Boh». Куплет для синглу записав польський репер Gedz. Кліп до композиції створено на основі кадрів із фільму «Тигролови» за однойменним романом українського письменника І. Багряного. Композиція «Viter Viie» розповідає історію молодого козака, який попри сум за домівкою продовжує воювати за свою свободу. «Саме таку долю проживають зараз українці, котрі мужньо борються за свою свободу й захищають свій дім», – кажуть автори ідеї. «Dai Boh» – це спільний реліз українських виконавиць Alyona Alyona і Jerry Heil, який складається з чотирьох пісень. Для запису кожного з треків запросили артистів з-за кордону, щоби «зробити звучання української музики звичним для європейського слухача». Докладніше:

<https://www.the-village.com.ua/village/culture/culture-news/330537-jerry-heil-i-alyona-alyona-pokazali-klip-na-pisnyu-viter-viie-zi-spilnogo-minialbomu>

Візуальні мистецтва

16 вересня у Вільнюсі відкриється фотовиставка українських воєнкорів #On the Frontlines of Truth

16 вересня у Вільнюсі відбудеться урочисте відкриття фотовиставки #On the Frontlines of Truth. Організатори – Інститут масової інформації та Internews за підтримки Клубу пресфотографів Литви. «Цією фотопрезентацією ми прагнемо показати злочини, скоєні російською федерацією проти медіа та журналістів, а також віддати належне українським журналістам, які працюють у надзвичайно небезпечних умовах», – йдеться в анонсі події. Це вже друга фотовиставка, присвячена повномасштабній війні в Україні. Першу було організовано Радою Європи у Страсбурзі, Франція, у червні. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/202758/2022-09-15-16-veresnya-u-vilnyusi-vidkryetsya-fotovystavka-ukrainskykh-voienkoriv-on-the-frontlines-of-truth/>

На московській вулиці у Празі відкрили фотовиставку «Діти війни»

На московській вулиці у Празі відбулося відкриття фотовиставки «Діти війни», яку підготувала мерія Праги 10 у співпраці з фондом Act For Ukraine і Посольством України в Чехії. У церемонії відкриття взяв участь міністр закордонних справ Чехії Ян Ліпавський. Виставка складається з 13 великоформатних світлин від українських фотографів Я. Доброносова, М. Палінчака, К. Реуцького, С. Кушніренка, які наближають чеському глядачеві життя українських дітей в умовах російської агресії та нагадують про жахливу статистику: 374 дітей загинуло, загалом понад 7 500 000 дітей потребують допомоги внаслідок бойових дій рф на території України. «Тринадцять надзвичайно сильних фотографій, які вам розкажуть більше, ніж тисячі слів», – сказала у своєму виступі перша заступниця мера Праги 10 Яна Комрскова. Вона пояснила, чому мерія вирішила відкрити експозицію саме на московській вулиці: «Цим самим ми символічно хочемо продемонструвати, що насамперед москва б мала щоденно мати перед очима зображення людських трагедій, які спричинила російська агресія. Я щиро бажаю, щоб ми якомога швидше могли говорити про жахи російської війни в минулому часі». Виставку у Празі підготувала українська організація ActForUkraine, яка з допомогою подібних проєктів збирає кошти на допомогу українській армії і цивільному населенню. Відвідувачі виставки можуть зробити внески на підтримку ініціатив фонду через QR коди, розміщені біля фотографій. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3571992-na-moskovskij-vulici-u-prazi-vidkrili-fotovistavku-diti-vijni.html>

СПЛАВ

Проєкт Н. Білика експонується в Українському домі (Київ) до 18 вересня. Докладніше у відео:

<https://mitec.ua/splav-2/>

Кіномистецтво. Кінопрокат

Українські фільми на фестивалі у Торонто та дискусії про війну в Україні: все, що треба знати. – Наталія Гулій

8–18 вересня у Торонто проходить Міжнародний кінофестиваль. У програмі представлено два українські фільми – «Люксембург, Люксембург» А. Лукіча та «Літургія протитанкових перешкод» Д. Сухолиткого-Собчука. Крім цього, 13 вересня відбулася дискусія «Вплив війни в Україні на міжнародну кіноіндустрію». Заплановано і захід «Українські продюсери в центрі уваги». Докладніше:

https://kino.24tv.ua/ukrayinski-filmi-diskusiyi-pro-viynu-mizhnarodnomu-kinofestivali_n2158517

У «Жовтні» кінофестиваль «Молодість» проводить «Клуб італійської кінокласики». – Поліна Горлач

Від 14 вересня в київському кінотеатрі «Жовтень» почався цикл показів італійського кіно. Художній керівник КМКФ «Молодість» А. Халпахчі зазначає: «Класика італійського кіно не тільки вплинула на розвиток сучасного кінематографа, але й багато в чому сформувала європейську культуру ХХ–ХХІ століть. Наш Клуб продовжує знайомити киян та гостей столиці з культовими стрічками. У ці складні часи для України нашою головною метою є підтримка кінофронту. Ми неймовірно вдячні Посольству Італії в Україні й Італійському інституту культури в Україні за можливість представляти картини золотого віку італійського кіно в Києві». Докладніше про програму:

<https://suspilne.media/282037-u-zovtni-kinofestival-molodist-provodit-klub-italijskoi-kinoklasiki/>

В Ужгороді стартував Карпатський гірський кінофестиваль

III Карпатський гірський міжнародний кінофестиваль (СМІFF) стартував в Ужгороді 15 вересня, триватиме він три дні. «Ми отримали 116 заявок на участь у нашій події із 40 країн. Маємо класні роботи, які покажемо поза конкурсом. Наша програма склалася дуже органічно, саме так, як потрібно і як має працювати культурний фронт, котрий пропагує і показує усім незламність українського духу, його силу, волю і самобутність», – наголосив директор фесту О. Мерявчик. Програмний координатор СМІFF Д. Грешко відзначив, захід має також благодійну мету. На майданчиках івенту будуть доступні QR-коди, за якими можна буде зробити донат на гуманітарну допомогу. У межах кінофестивалю відбудуться покази художніх та документальних (короткий та повний метр) фільмів конкурсної та позаконкурсної програми та оголошення переможців кіноконкурсу СМІFF 2022, також – лекції на тему кіно, екології та туризму та творчі зустрічі з представниками кіноіндустрії (акторами, режисерами, сценаристами, кінознавцями та продюсерами). Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3572621-v-uzgorodi-startuvav-karpatskij-girskij-kinofestival.html>

13-й ОМКФ оголосив національну конкурсну програму

13-й Одеський міжнародний кінофестиваль оголосив національну конкурсну програму, яку покажуть у межах 38-го Варшавського міжнародного кінофестивалю, що проходить 14–23 жовтня. До неї увійшло 11 повнометражних фільмів. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/202849/2022-09-15-13-y-omkf-ogolosyv-natsionalnu-konkursnu-programu/>

«Кіно заради Перемоги!»: у межах туру фільми показали вже в 11 областях

Національний тур «Кіно заради Перемоги!», що реалізується за ініціативи Офісу президента, Держкіно, Асоціації «Дивись українське!», а також окремих підрозділів ЗСУ та Національної гвардії, з початку серпня провів 111 кінопоказів в 11 областях України. За словами організаторів, активно працюють

два формати туру – кінопокази на локаціях, де зазвичай немає можливості дивитися кіно (військові частини, громади без кінотеатрів). Такі покази забезпечуються технікою для кінодемонстрації і на них системно приїжджають кінозірки. Також впроваджується формат дистанційних кінопоказів на локаціях з наявним технічним забезпеченням у співпраці з активними координаторами та установами з областей України. Тур продовжується – у вересні попередньо заплановано покази у містах Івано-Франківської області таких фільмів, як «Захар Беркут», «Викрадена принцеса», «Безславні кріпаки», «Гуцулка Ксеня», «Віддана», «Крути 1918», «Микита Кожум'яка», «Заборонений», «Мої думки тихі», «Пекельна Хоругва або Козацьке Різдво», «Сторожова застава». У Києві та Київській області: «Фокстер і Макс», «Пригоди козаків», «Мої думки тихі», «Гуцулка Ксеня», «Дзідзьо Контрабас», «Микита Кожум'яка». У Черкаській області: «Східняк», «Мати Апостолів», «Черкаси», «Мої думки тихі», «Поводир», «Крути». Також до туру долучаються Чернівецька, Рівненська, Закарпатська, Запорізька, Хмельницька та інші області – програму буде оновлено згодом. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3572549-kino-zaradi-peremogi-u-mezah-turu-filmi-pokazali-vze-v-11-oblastah.html>

В український прокат вийшов фільм «Я працюю на цвинтарі»

В українському широкому прокаті 15 вересня стартувала стрічка «Я працюю на цвинтарі» режисера О. Тараненка. Це вже третій фільм українського виробництва, який від початку повномасштабного вторгнення виходить на великі екрани. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3572119-v-ukrainskij-prokat-vijsov-film-a-pracuu-na-cvintari.html>

У Єрусалимі вперше покажуть сучасні українські фільми

В Єрусалимі покажуть сучасні українські фільми – ізраїльському глядачу буде представлено одні з найцікавіших робіт останніх років. Організатор культурної події – Кіноклуб «Знято в Україні» / Cinema club «Created in Ukraine». Покази розпочалися 15 вересня з фільму «Поводир» режисера О. Саніна. 17 вересня покажуть військову драму «Мати апостолів» З. Буадзе. 19 вересня охочі зможуть переглянути фільм «Віддана» Х. Сиволап. 21 вересня демонструватимуть фільм «Чому я живий» В. Новака. Частина грошей, отриманих від продажу квитків, буде відправлено на допомогу українським кінематографістам, також біля зали стоятимуть чаріті бокси. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3572111-u-erusalimi-vperse-pokazut-sucasni-ukrainski-filmi.html>

Сенцов напише сценарій до фільму про «Азовсталь», який отримав грант від Netflix. – Наталія Гулій

О. Сенцов, який зараз захищає Україну в лавах ЗСУ, стане автором сценарію фільму про «Азовсталь». Продюсером виступить Д. Іванов, з яким він уже раніше працював над «Носорогом». Окрім того, майбутню стрічку про захисників «Азовсталі» вже відібрали до участі у грантовій програмі розробки

сценаріїв від Української кіноакадемії у співпраці з Netflix. Ця ініціатива має на меті допомогти українським митцям в Україні та у всьому світі, попри війну, продовжувати свою роботу у галузі кіноіндустрії. Загалом до списку увійшло 48 фільмів, серед яких повнометражні картини, ігрові стрічки та документалки. Докладніше:

https://kino.24tv.ua/oleg-sentsov-znime-film-pro-azovstal-robota-nad-stsenariyem-granti_n2158619

Декоративно-ужиткове мистецтво

«Заміжжя їй личить»: в Ужгороді відкрили виставку весільного одягу, атрибутики та світлин

В Ужгороді у Закарпатському музеї народної архітектури та побуту відкрито виставку традиційного весільного одягу, атрибутики та світлин «Заміжжя їй личить / Măritişue i se potriveşte / Svadba jej pristane». Показ є результатом тривалої дослідницької роботи, проведеної спільно з колегами з Повітового музею Сату Маре (Румунія) та Музею української культури у Свиднику (Словаччина). Експозиція знайомить з окремими весільними обрядодіями, весільною атрибутикою, вбранням наречених. Цінність виставки полягає в тому, що вона об'єднала матеріали великого етнічного масиву в контексті порубіжжя – Пряшівський край (Словаччина), Закарпаття (Україна) та повіт Сату Маре (Румунія). Докладніше:

<https://history.rayon.in.ua/news/541731-zamizhzhya-iy-lichit-v-uzhgorodi-vidkrili-vistavku-vesilnogo-odyagu-atributiki-ta-svitlin>

У Ковельській галереї буде діяти виставка витинанок

Вона діятиме з 16 вересня по 2 жовтня у виставковій залі історичного музею. Докладніше:

<https://kowel.rayon.in.ua/news/541808-u-kovelskiy-galerei-bude-diyati-vistavka-vitinanok>

Новокаховські «кам'яні вишиванки» створили у текстилі

Майстриня з гончарства Т. Болгарова, яка виїхала із загарбаної російським агресором Херсонщини, де проживала як вимушена переселенка після окупації Криму, створила панно з відомими новокаховськими «кам'яними вишиванками» за допомогою об'ємної килимової вишивки. Вона нагадала, що в Новій Каховці на Херсонщині існує таке архітектурне чудо, як «кам'яні вишиванки», це різьблені та ліплені орнаменти, які прикрашають будинки. Створені вони були у 50-х роках ХХ століття за ескізами Г. Довженка та інших художників – дві тисячі квадратних метрів українських орнаментів. В останні роки вже занедбане архітектурне мереживо почали відновлювати волонтери, але, почалася війна і хто знає, чим закінчиться вона для орнаментів, зазначила майстриня. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3572341-novokahovski-kamani-visivanki-stvorili-u-tekstili.html>

Просвітництво

Українські митці розробили плакати неіснуючих фестивалів зі злочинами проти українців. – Ільків Яна

Для цього річного сезону музичних фестивалів у світі команда Publicis Ukraine створила серію постерів #StopSorrowland2022. На перший погляд, постери схожі на звичні плакати з анонсами музичних фестивалів. Але якщо придивитися уважно, то можна помітити, що у лайн-апі – смерть, злочини, втрати, повітряні тривоги та обстріли. Через музичну метафору команда проєкту показала, що війна – це подія, яку ніхто і ніколи не захоче у своєму місті. Проєкт розраховано на іноземців у містах та селах по всьому світові, для яких літо та осінь – час музичних фестивалів та відпочинку. Ініціатива має на меті привернути їхню увагу до війни, яка продовжується в Україні. На постерах розміщено QR-код, що веде на сайт ukraine.ua. Там є інформація про наслідки дій росіян, актуальну ситуацію в країні та можливості допомогти українцям у цій війні. Будь-хто охочий може видрукувати та розмістити постери у своєму місті. Докладніше:

<https://liroom.com.ua/news/sorrowland-2022/>

Охорона культурної спадщини

Знищене та вивезене росією. Як після війни Україна повертатиме свою культурну спадщину? – Ірина Назарчук

Реституція є основним засобом компенсації шкоди, заподіяної культурній спадщині та культурним цінностям під час збройного конфлікту. Як вид міжнародно-правової відповідальності держави-агресора та окупанта, вона застосовується виключно після припинення війни. Не раніше. Водночас експерти наголошують, що Україні не варто втрачати час, чекаючи на кінець війни. Усі випадки пошкоджень і руйнувань об'єктів національної культурної спадщини необхідно ретельно задокументувати, упорядкувати, оцифрувати. Спроби моніторингу знищених і вивезених з України культурних цінностей здійснюються, проте системними їх не назвеш. Консультант Комітету ЮНЕСКО із захисту культурної спадщини у випадку збройного конфлікту Д. Коваль і віцепрезидент Української асоціації міжнародного права Т. Короткий розповідають, досвід якої держави в реституції культурних цінностей – після Другої світової чи подальших збройних конфліктів – був би корисним Україні; яким має бути алгоритм оцінки шкоди, завданої культурній спадщині агресією росії; чи матиме вплив на реституцію рішення нідерландського суду стосовно «скіфського золота». Докладніше:

https://lb.ua/culture/2022/09/16/529502_znishchene_vivezene_rosiieyu_yak_pislya.html

Польща просить росію повернути твори мистецтва, викрадені Червоною армією під час Другої світової війни

Польський уряд звернувся до росії з проханням повернути низку творів мистецтва, викрадених під час Другої світової війни. Йдеться про добірку шедеврів італійських художників XIV–XVIII століття, які зараз є частиною експонатів Державного музею образотворчих мистецтв ім. Пушкіна в Москві.

«Сліди сотень тисяч творів мистецтва ведуть до російської федерації та колишніх радянських республік. Ми ніколи не припинимо пошуки пограбованих предметів культури», – зазначив міністр культури Польщі Пйотр Глинський. Під час Другої світової війни з польських музеїв було викрадено близько 50 відсотків колекцій. Уряд Польщі вже направив до росії 20 запитів на повернення речей та артефактів, однак, усі були проігноровані. Докладніше:

<https://platfor.ma/polshha-prosyty-rosiyu-povernuty-tvory-mystetstva-vykradeni-chervonoyu-armiyeyu-pid-chas-drugoyi-svitovoyi-vijny/>

Бібліотечна справа. Читання

Спільнота, що читає попри все: досвід книжкових клубів у часи повномасштабної війни

«Чи то із Заходу до нас нарешті докотилася хвиля моди на книжкові клуби, чи то сам інтерес до читання виявився чудовим об'єднавчим фактором для багатьох українців. Та в кожному разі активне формування читацьких спільнот свідчить, що люди не прагнуть насолодитися тільки самими книжками. Їм важливо обговорити прочитане з однодумцями, перетворюючи читання з особистої практики на потужний комунікаційний фактор. На певному етапі читачам стає замало просто переглянути відгуки на гудрідзі чи в букстаграмі й залишити власний. Зароджується прагнення живої розмови, в якій можна було б обмінятися досвідом, поглядами, думками чи жартами з приводу прочитаного, тож вони йдуть у книжковий клуб. Вибір великий: свої читацькі клуби в різних форматах провадять кілька українських видавництв, книгарні, письменники, критики, довколакультурні платформи і просто завзяті читачі. Із початком повномасштабного вторгнення росії українським книгоманам, зрозуміло, було не до читацьких посиденьок. Однак станом на сьогодні чимало книжкових клубів відновило свою роботу, деякі – навіть офлайн. Очевидно, бажання гуртуватися і говорити про прочитане нікуди не зникло, ба навіть посилюється». Модераторки трьох великих і популярних українських книжкових клубів розповідають про те, як воно – читати книжки під час війни, та ще й обговорювати їх під звуки сирен повітряної тривоги. Як війна вплинула на вибір книжок, формат розмов і звичку читати. Докладніше:

https://tyktor.media/polytsia/na_vlasnii_shkuri/knyzhkovi-kluby/

5 успішних кейсів безкоштовного поширення українських дитячих книжок за кордоном. – Валя Вздутьська

Із початком повномасштабної російсько-української війни українці, змушені виїхати за кордон, залишилися без книжок рідною мовою. Найгостріше проблему відчули діти, яким книжки (і то паперові) потрібні для розвитку, розваг і навчання. В Україні й за кордоном започаткували сотні кампаній з розповсюдження книжок серед біженців – від гігантських міжнародних проєктів до приватних ініціатив окремих волонтерів. Автор розповідає про 5 найцікавіших кейсів і волонтерський досвід. Докладніше:

<https://chytomo.com/5-uspishnykh-kejsiv-bezkoshtovnoho-poshyrennia-ukrainskykh-dytiachykh-knyzhok-za-kordonom/>

На Прикарпатті для Союзу українців Румунії закупили дитячі книжки українських авторів

Івано-Франківська ОВА закупила дитячі книжки українських авторів на понад 84 тис. грн для передачі Союзу українців Румунії. Зазначається, що від початку повномасштабного вторгнення росії в Україну Румунія прихистила 80 000 українців. Уряд Румунії всіляко сприяє й допомагає етнічним українцям у вивченні та пропагуванні української мови, культури, традицій. 9 листопада на державному рівні в Румунії визнали Днем української мови. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3572355-na-prikarpatti-dla-souzu-ukrainciv-rumunii-zakupili-ditaci-knizki-ukrainskih-avtoriv.html>

Релігія

Українські голоси мають звучати на міжнародних форумах, щоби там чули не лише російську точку зору, – Олександра Коваленко про Асамблею ВРЦ. – Тарас Антошевський

8 вересня в німецькому місті Карлсруе завершилася XI Генеральна Асамблея Всесвітньої Ради Церков, тема якої була «Любов Христа веде світ до примирення та єдності». На цьогорічну Асамблею зібралися 574 делегати, які представляли 350 Церков і церковних спільнот. Вперше у засіданні ВРЦ взяла участь як офіційний спостерігач делегація Православної церкви України. До її складу увійшли серед інших представники православної молоді – Р. Сігов і О. Коваленко. Вони виступили з короткими, по одній хвилині, але дуже яскравими промовами. Релігієзнавиця О. Коваленко розповідає про Асамблею, атмосферу її засідань, діяльність української делегації тощо. Докладніше:

https://risu.ua/ukrayinski-golosi-mayut-zvuchati-na-mizhnarodnih-forumah-shchobi-tam-chuli-ne-lishe-rosijsku-tochku-zoru--oleksandra-kovalenko-pro-asambleyu-vrc_n132221

Папа назвав постачання зброї Україні морально прийнятним для самооборони. – Reuters

Папа Франциск вважає «морально прийнятним» постачання країнами Заходу зброї для України. Про це він заявив на брифінгу на борту літака, повертаючись з саміту релігійних лідерів у Казахстані. Папа пояснив принципи Римо-католицької церкви «Справедливої війни», які дозволяють пропорційне використання смертоносної зброї для самозахисту від держави-агресора. «Самооборона – не лише законна, а і є проявом любові до батьківщини. Той, хто себе не захищає, хто не захищає нічого, не любить це. Ті, хто захищають, – люблять», – додав Франциск. Докладніше:

https://risu.ua/papa-nazvav-postachannya-zbroyi-ukrayini-moralno-prijnyatnim-dlya-samooboroni_n132262

Кардинал Конрад Краєвський в Одесі зустрівся з духовенством і вірними УГКЦ

В Одесі папський посланець кардинал Конрад Краєвський, у межах свого візиту в Україну, 15 вересня зустрівся з владикою Михайлом Бубнієм, екзархом Одеським УГКЦ, духовенством і вірними Одеського екзархату. Докладніше:

https://risu.ua/kardinal-konrad-krayevskij-v-odesi-zustrivsvya-z-duhovenstvom-i-virnimi-ugkc_n132253

Депутати Волинської облради звернулися до ВРУ з вимогою заборонити УПЦ МП. – «ВолиньUA»

Волинська облрада підтримала звернення до центральних органів влади з вимогою законодавчо заборонити діяльність московського патріархату в Україні як інституції, яка є носієм «руського міра». Докладніше:

https://risu.ua/deputati-volinskoyi-oblradi-zvernulisya-do-vru-z-vimogoyu-zaboroniti-upc-mp_n132246

УПЦ МП має бути ліквідована як явище, а Святогірська лавра перейти ПЦУ, – Ярош. – «Релігійна правда»

Після розгрому російських окупаційних сил на Харківщині Святогірська лавра має перейти Православній церкві України. Про це написав на своїй сторінці у фейсбуці колишній народний депутат України, командувач УДА Д. Ярош. За його словами, у Святогірській лаврі панували вороги – так званий московський патріархат. Докладніше:

https://risu.ua/upc-mp-maye-buti-likvidovana-yak-yavishche-a-svyatogirska-lavra-perejti-pcu---yarosh_n132236

Журналісти «Слідства.Інфо назвали ім'я колаборанта з УПЦ МП на Сумщині

На початку серпня нацполіція повідомила, що затримала на Сумщині священика, який допомагав російським окупантам. Так, за даними правоохоронців, впродовж березня 2022 року під час тимчасової окупації одного з сіл Конотопського району 37-річний священик – прихильник «руського міра» – пропагував ворожу ідеологію, виправдовував дії країни-агресора в Україні та підтримував окупацію її територій. Окрім того, він всіляко допомагав ворожій армії, передаючи їй матеріальні ресурси. Правоохоронці інкримінують священнослужителю державну зраду та виправдовування збройної агресії росії. Журналістам «Слідства.Інфо» вдалося ідентифікувати цього священнослужителя УПЦ МП. Це отець Олександр Бойко із села Дептівка Конотопського району, який і раніше мав проблеми із законом. Докладніше:

https://risu.ua/zhurnalistislidstvainfo-nazvali-imya-kolaboranta--z-upc-mp-na-sumshchini_n132238

Зміни релігійних юрисдикцій

СБУ вбачає у переходах громад від УПЦ до ПЦУ «загрози для національної безпеки». – Соня Кошкіна

Головне управління Служби безпеки України у Київській області просить представників місцевого самоврядування провести роз'яснювальну роботу серед громадськості щодо недопущення участі у зборах релігійних громад для переходу від УПЦ до ПЦУ керівників територіальних громад чи представників місцевої влади. Це, на думку СБУ, «створює передумови для дестабілізації суспільно-політичної ситуації у Києві та регіоні», йдеться у листі

заступника начальника Головного управління СБУ у м. Києві і Київської області Ю. Палагнюка від 7 вересня на адресу Дарницької райдержадміністрації. «У зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ до України активізувався процес переходу громад з юрисдикції Української православної церкви до Православної церкви України шляхом організації зборів громадян/громад/прихожан та місцевих мешканців об'єднаних територіальних громад, під час яких більшістю вирішується питання про звернення від релігійної громади до Предстоятеля ПЦУ митрополита Єпіфанія (Думенка) з проханням прийняти під Омофор ПЦУ з подальшим поданням підготовлених протоколів та статутних документів до органів державної влади. Встановлено, що вищевказані процеси здебільшого супроводжуються звинуваченнями у незаконності дій тієї чи іншої релігійної конфесії, представників об'єднаних територіальних громад та органів державної влади, що своєю чергою призводить до фізичних сутичок, радикалізації та криміналізації перехідних процесів», – йдеться у повідомленні СБУ. Там нагадали про заборону проведення масових заходів на період дії Закону України «Про введення надзвичайного стану в окремих регіонах України», а також про те, що посадові і службові особи органів державної влади і територіальних громад, відповідно до роз'яснення Держслужби з етнополітики та свободи совісті від 28.08.2022, не мають права ініціювати, організовувати, головувати та голосувати на зборах релігійної громади, зокрема, з питань зміни конфесійної підлеглості. На думку СБУ, «проведення таких зборів може бути використане представниками УПЦ для оскарження дій у суді», а спецслужбами РФ – «для звинувачень в утисках УПЦ, розпалювання міжконфесійної ворожнечі і використання протестного потенціалу для дестабілізації суспільно-політичної ситуації у державі». «З огляду на викладене,.. вважається за доцільне провести відповідну роз'яснювальну роботу серед працівників місцевих органів виконавчої влади, представників органів місцевого самоврядування, лідерів та керівників громадсько-політичних сил, представників релігійних деномінацій з метою недопущення їх втягування у діяльність, що може призвести до тяжких наслідків», – зазначається у повідомленні СБУ. За результатами вжитих заходів Дарницька райдержадміністрація має відзвітувати Головному управлінню. Окрім того, як вдалося з'ясувати LB.ua, на початку вересня заступник начальника Головного управління СБУ в Київській області звертався до Управління культури Київської облдержадміністрації з проханням надати копії протоколів та статутних документів релігійної громади Парафія на честь Покрова Божої матері Бориспільської єпархії УПЦ с. Требухів Броварського району Київської області, яка виявила бажання перейти до ПЦУ. При цьому у Службі безпеки відкидають втручання у релігійні процеси в державі, зазначаючи, що діють виключно з міркувань національної безпеки. «росія не полишає спроб розхитати суспільно-політичну ситуацію в Україні і, зокрема, використовує для цього і релігійний фактор. Тож у листі, котрий було надіслано київським Управлінням СБУ в районні адміністрації столиці, окреслено низку аспектів, які використовують представники ворожих спецслужб для інформаційно-підривної діяльності проти України», – сказано в коментарі

пресслужби СБУ. За словами речника СБУ А. Дехтяренка, Служба безпеки просто звернула увагу на протидію таким ворожим проявам. Докладніше:

https://lb.ua/society/2022/09/15/529508_sbu_vbachaie_perehodah_gromad_vid_upts.html

Хто проти ПЦУ? СБУ та РПЦ! Разом, так. – Соня Кошкіна

«1. Почнемо з простого. Україна – секулярна держава. Це значить, що Церква відділена від держави, і СБУ не має права пхати свого носа в релігійне життя. Точніше, має пхати, коли справа стосується національної безпеки. Наприклад, поцікавитися долею священників-колаборантів. Або катівнями в підвалах московських церков (дивіться свіже відео-розслідування від проекту „Український свідок” В. Дейнеги)... 2. Навіщо СБУ хоче блокувати збори громад (зверніть увагу, що саме на цьому робиться акцент у листі)? Все дуже просто. Якщо ви прагнете перейти з УПЦ (яка нібито більше не МП, але про це – трохи згодом) до ПЦУ, ваша громада має зібратися на збори й ухвалити відповідне рішення не менше, аніж двома третинами голосів. Процедура елементарна, передбачена ст. 8 закону „Про свободу совісті та віросповідання”. Все. Далі документи подаються – по вертикалі – на реєстрацію. В даному випадку це має бути Київська міська або обласна адміністрація. Тож логіка СБУ доволі проста: щоб не допустити відтік парафій з УПЦ (типу не МП) до ПЦУ, треба просто не дозволяти проведення таких зборів. 3. Дійсно, в умовах воєнного стану масові заходи та зустрічі великої кількості людей (з огляду на їхню же безпеку) заборонені. Але, як каже Майкл Щур, є одне але. Точніше, три. По-перше, ви не знайдете в українському законодавстві точного визначення, які заходи є масовими, а які – ні. Грубо кажучи, „масовий захід” – три людини, п’ять, десять? Питання відкрите. Звісно, юристи тут порадять звернутися до актуальної судової практики (хоч ми й не є країною прецедентного права). Ви будете здивовані, але усталеної – згідно з законом – її не існує. Тобто, відповідно до чинного законодавства, „масовим заходом” може вважатися зустріч і трьох чоловік, і п’яти, і десяти – залежить, який у судді буде настрій. По-друге, якщо ми говоримо про релігійну громаду, то збори її представників є, грубо кажучи, не стільки масовим заходом, скільки елементом внутрішнього життя громади. Звісно, із цим, другим, аргументом можна посперечатися, тому переходимо до наступного – по-третє. По-третє читаємо визначення закону: „Масові заходи – це заходи громадсько-політичного, релігійного (релігійного, так), спортивного, культурно-видовищного характеру за участю значної («значної» – це скільки точно?) кількості громадян, що проводяться з нагоди відзначення офіційних (державних), професійних, релігійних свят, пам’ятних дат, а також за ініціативою політичних партій, рухів, громадських об’єднань, релігійних конфесій (громад), окремих громадян, спортивних організацій, закладів культури тощо”. А от тепер в мене питання: звичайна недільна служба підпадає під визначення закону щодо „масових заходів”. Так, підпадає, поза сумнівом. То чому недільні служби не заборонені? Відспівування у церкві Героя, на яке збираються його побратими – „захід” чи ні? Ясно, що „захід”. Ну, і „вишенька на тортік”. Пам’ятаєте, як до Дня Незалежності 5 тисяч вірян УПЦ

МП крокували „хресною ходою” до Почаєва? Агов, СБУ, ви куди дивилися? Народний депутат України В. Ар’єв запитав у СБУ те саме. Знаєте, що відповіли? „Порушень не виявлено”, – зазначено в офіційному листі. Вибачте, але коментарів не залишилося. 4. СБУ дуже непокоїться, що УПЦ (яке зовсім не МП) може в суді оскаржити перехід своїх парафій до ПЦУ. Ви серйозно? Хочу подивитися на суддю, який ухвалить подібне рішення. Також непокоїться, що Москва може використати переходи як привід для „дестабілізації ситуації та здійснення провокацій”. Нібито росії загалом і путіну з гундяєвим зокрема потрібні якісь приводи. 5. А далі у нас найцікавіше. Власне, УПЦ. Нагадаю, 27 травня на своєму Соборі УПЦ постановила, що вона більше не МП і до РПЦ не має жодного стосунку. Таке зафіксували правками в Статут. Щоправда, офіційно цей Статут так і не опублікували (з документом вдалося ознайомитися лише завдяки інформаційним витокам). Чому такий „режим секретності”? Все просто. „Рішучість” УПЦ МП щодо „розриву” з РПЦ ґрунтувалася, в першу чергу, на намаганні вийти з-під дії закону про діяльність організацій, керівний центр яких знаходиться на території держави-агресора. По-друге, це було спробою „випустити пару” – хоч якось заспокоїти сотні рядових священників, які не хотіли більше поминати гундяєва та й загалом мати з Москвою нічого спільного. Тож 27 травня УПЦ оголосила себе „незалежною Церквою” (першочергово – від Білокам’яної). Але в канонічному праві немає такого терміну-статусу як „незалежна Церква”. Не існує. Тож, суто номінально, УПЦ продовжує залишатися МП, тобто – частиною РПЦ. Таким чином, коли СБУ допомагає УПЦ, вона безпосередньо допомагає РПЦ. Під час війни, так. Як би хто не хотів представити це під іншим кутом зору... Ну, і наостанок. „Чому це важливо? – можете спитати ви. – Адже я сам до церкви взагалі не ходжу і хоча я точно проти московських попів, але у кого там скільки парафій, мені байдуже”. Поясню. В наших реаліях, питання Церкви – більше, ніж про релігію, скоріше, ближче до геополітики. Адже саме РПЦ є творцем і ідеологом „русского міра”, під знаменами якого „бойові буряти” (тут – збірний образ) убивають українців. Як путін вважає „розпад СРСР головною трагедією ХХ сторіччя”, так гундяєв зятято виступає проти незалежної української Церкви. Передовсім тому, що вона є важливим елементом нашої ідентичності. Тоді як УПЦ МП – у більшості своїй – працює як інструмент просування проросійських наративів – „братні народи”, „все не так однозначно” й тому подібне. Звісно, неправильно було б усіх на один копил – я особисто знаю багатьох хороших порядних священників УПЦ МП, передовсім – на місцях, вони патріоти, активно волонтерять тощо. У кожного із них – свої причини залишатися там, де вони є. Принаймні поки що. Але позиція верховних архієреїв УПЦ МП чітка й зрозуміла – вони вичікують результатів війни, щоб присягнути переможцю. Можливо, війна змінила щось у їхніх головах, але до неї чимало з них відкрито кликали сюди путіна і росію. І дуже дивно (м’яко кажучи), що Служба безпеки України зараз їм допомагає...».

Докладніше:

https://lb.ua/blog/sonya_koshkina/529549_hto_proti_ptsu_sbu_rpts_razom.html

Міжнародне співробітництво

В Оксфорді пройде культурний фестиваль, присвячений дружбі Великої Британії і України. – Яна Осадча

У місті Оксфорд з 28 вересня по 1 жовтня у межах тижнів української культури пройде фестиваль Bouquet Kyiv Stage, присвячений дружбі України та Великої Британії. Заплановано 7 концертів класичної музики, святкування 85-річчя композитора В. Сильвестрова, фотовиставку «Війна», кінопокази, музичні перформанси, дискусії. Докладніше:

<https://lifepravda.com.ua/culture/2022/09/15/250452/>

Український Миколаїв і німецький Ганновер стали містами-партнерами,
– Сенкевич. – Віра Перун

Міста зміцнюватимуть зв'язки у сферах бізнесу, науки, освіти, культури, обмінюватимуться знаннями й досвідом у розвитку. Міський голова Миколаєва О. Сенкевич і мер міста Ганновер Беліт Онай підписали відповідний меморандум. Докладніше:

https://lb.ua/society/2022/09/15/529547_ukrainskiy_mikolaiv_i_nimetskiy.html

Підтримка України у світі

Підтримка України: Зеленський поспілкувався з актором Бенедиктом Камбербетчем

Президент України В. Зеленський по відеозв'язку поспілкувався з британським актором Бенедиктом Камбербетчем про Україну. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/541720-pidtrimka-ukraini-zelenskiy-pospilkuvavsya-z-aktorom-benediktom-kamberbetchem>

Чилійський архітектор розпочав роботу над кількома об'єктами в Ірпені.
– Настя Попович

Чилійський архітектор Крістіан Альфредо Віттіг Грель, який співпрацює з Irpin Reconstruction Summit, розпочав роботу над чотирма архітектурними проектами відновлення Ірпеня. Серед об'єктів відбудови – Бібліотечно-культурний центр товариства письменників і поетів Ірпеня. Зокрема, архітектор є стратегічним консультантом фундації La Fuente, яка відповідальна за планування та імплементацію нових освітніх просторів, насамперед бібліотек. Докладніше:

<https://supportyourart.com/news/chylijskyj-arhitektorz-rozpochav-robotu-nad-kilkoma-obyektamy-v-irpeni/>

***

У Барселоні вандали розмалювали буквами Z історичні об'єкти. – Настя Попович

У центрі іспанського міста вандали розмалювали буквами Z (знак російської армії) історичні об'єкти. Серед пошкоджених пам'яток – мур часів Римської імперії, збудований між IV та I століттями до нашої ери. Також від рук

проросійських вандалів постраждала історична будівля. Тут розміщується волонтерський центр, який надає допомогу українським біженцям. Докладніше: <https://supportyourart.com/news/u-barseloni-vandaly-rozmalyuvaly-bukvamy-z-istorychni-ob%ca%bcyekty/>

Випуск підготував Зворський А. С.,
головний бібліограф Інформцентру з питань культури та мистецтва;
тел.: 093-415-89-30
електронна адреса: info_nplu@ua.fm